

Regelbunden tillsyn i Vikmanshyttans skola

Förskoleklass

Grundskola 1-6

Inledning

Skolinspektionen har granskat verksamheten i Hedemora kommun och besökt Vikmanshyttans skola den 6 maj 2009. I slutet av denna rapport framgår vilka som varit ansvariga för den regelbundna tillsynen.

Tillsynen riktas mot tre huvudområden: **Kunskaper, Normer och värden** samt **Ledning och kvalitetsarbete**. Bedömningarna av hur väl verksamheten uppfyller statens krav görs utifrån skollagen, läroplaner och övriga författningar för det offentliga skolväsendet. Information om den regelbundna tillsynen finns på Skolinspektionens webbplats (www.skolinspektionen.se/Tillsyn).

Inom de områden där Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs har huvudmannen och rektorn för skolan ansvar för att åtgärder vidtas. Åtgärderna ska redovisas till Skolinspektionen inom tre månader från dagen för Skolinspektionens beslut, dvs. senast den 12 februari 2010. Denna skriftliga rapport kompletteras med muntlig återrapportering av de ansvariga inspektörerna.

Underlag

Underlaget för inspektörernas bedömning är dels dokument från kommunen och skolorna, dels den information som samlats in under besöket. I skolan intervjuades rektor, lärare, elevvårdspersonal och elever. Även annan information om kommunen och skolan från Skolverkets nationella uppföljningssystem, eller som finns publicerad på annat sätt, har använts. Rektor har tagit del av och givits möjlighet att lämna synpunkter på sakuppgifter i rapporten.

Beskrivning av skolan

Tabell 1: Antal elever

Vikmanshyttans skola	Antal elever
Förskoleklass	9
Grundskola åk 1-6	58

Källa: Skolornas egna uppgifter, våren 2009

Vikmanshyttans skola utgör tillsammans med ytterligare två skolor området landsbygd i Hedemora kommun. Till sin hjälp att leda skolan har rektor en arbetslagsledare. Rektor är även områdeschef för området landsbygd. Som områdeschef har rektor chefsansvar för landsbygdsområdets två övriga rektorer, övergripande ekonomiskt ansvar och ingår i förvaltningschefens samordningsgrupp. Ansvarsfördelningen mellan rektorsuppdraget och områdeschefsuppdraget är, enligt rektor, tydligt.

I Vikmanshyttans skola bedrivs även viss särskoleverksamhet. Denna har i huvudsak befunnits uppfylla styrdokumentens krav och behandlas därför inte vidare i denna rapport.

I anslutning till Vikmanshyttans skola finns även förskola och fritidshemsverksamhet. Kommunens ansvarstagande för dessa verksamheter beskrivs i separata verksamhetsrapporter.

Bedömningar

Motiveringsrutan under varje bedömningspunkt fylls endast i när Skolinspektionen bedömt att åtgärder behövs. I detta material används begreppet styrdokument som en samlande beteckning för relevanta författningar och allmänna råd.

1 Kunskaper

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans kunskapsresultat och arbetet för att ge eleverna möjlighet att nå de nationella målen för lärandet uttryckta i läroplan och kursplaner. Vidare granskas vilka förutsättningar skolan ger eleverna att nå målen.

1.1 Kunskapsresultat

Kommentar och bedömning:

På Vikmanshyttans skola fanns 11 elever i årskurs 5 år 2008. Det finns ingen samlad bild över elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen. Dock redovisar skolan att samtliga elever 2008 uppnådde målen i idrott och hälsa samt i natur- och samhällsorienterande ämnen.

De nationella ämnesproven i svenska, matematik och engelska visar att det i matematik och svenska varit en nedgång i resultaten från år 2007. Knappt hälften av eleverna nådde de nationella kunskapsmålen i svenska år 2008. Resultatet i svenska är lägre än resultatet för riket de senaste två åren. Däremot uppnådde drygt 80 procent av eleverna kunskapsmålen i matematik och engelska de senaste två åren. Skolan har analyserat resultaten utifrån de nationella ämnesproven och konstaterat att man måste ge mer stöd till de elever som inte når målen. Någon analys av skillnader i kunskapsresultat mellan flickor och pojkar har inte heller genomförts, trots att elevernas slutbetyg i årskurs 9 i Hedemora kommun visar att det finns stora skillnader i kunskapsresultat mellan flickor och pojkar.

Skolan redovisar även en sammanställning av elevernas kunskapsutveckling i årskurs 2 år 2008 i ämnena svenska och matematik. Bedömningen är gjord efter Skolverkets diagnosmaterial som genomförs i kommunen för samtliga elever i årskursen. Här framgår att alla elever når målen i matematik. I svenska nådde nästan alla målen.

Skolinspektionens bedömning är att Vikmanshyttans skola behöver följa upp och utvärdera elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen utifrån kursplanernas mål att uppnå i årskurs 5. Skolan behöver också vidta åtgärder för att förbättra måluppfyllelsen i årskurs 5, framför allt i svenska. Vidare behöver skolan analysera måluppfyllelsen utifrån pojkars och flickors resultat.

1.2 Uppföljning och kommunikation av kunskapsresultat

Bedömningspunkter

1.2.1 Lärarna följer fortlöpande upp elevernas kunskapsutveckling och resultat i alla ämnen i förhållande till styrdokumentens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.2 Lärarna genomför utvecklingssamtal om hur elevens kunskapsutveckling och sociala utveckling bäst kan stödjas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.2.3 Lärarna upprättar en individuell utvecklingsplan i samband med utvecklingssamtalet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 7 kap. 2 § grundskoleförordningen ska läraren vid utvecklingssamtalet i en skriftlig individuell utvecklingsplan ge omdömen om elevens kunskapsutveckling i relation till målen i varje ämne som eleven får undervisning i, och sammanfatta vilka insatser som behövs för att eleven ska nå målen och i övrigt utvecklas så långt som möjligt inom ramen för läroplanen och kursplanerna.

Utifrån de individuella utvecklingsplaner för Vikmanshyttans skola som Skolinspektionen tagit del av görs bedömningen att de behöver utvecklas så att de blir tydligt framtidsytande samt att målen tydligare framgår med utgångspunkt i de nationella kursplanerna. Planerna behöver tydligare redovisa vilka åtgärder skolan ska vidta för att eleven ska nå uppsatta mål.

Vid tillsynsbesöket framkommer också att skolan inte ger eleverna skriftlig information i alla ämnen för att tydliggöra hur elevens kunskapsutveckling är i förhållande till de nationella kunskapsmålen (skriftliga omdömen). Dock har ett sådant arbete påbörjats på skolan. Skolinspektionen bedömer att de individuella utvecklingsplanerna behöver förbättras och att skriftliga omdömen behöver tas fram i samtliga ämnen.

1.3 Bedömning

Bedömningspunkter

1.3.1 Lärarna använder resultaten från de nationella ämnesproven för att bedöma elevers kunskapsutveckling.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.3.2 Vid bedömning utgår lärarna från de nationella målen i kursplanerna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4 Genomförande av utbildningen

Bedömningspunkter

1.4.1 Läroplanens och kursplanernas mål att sträva mot anger inriktningen för skolans utbildning.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.2 Eleverna ges möjlighet till inflytande och ansvarstagande över det egna lärandet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 4 kap. 2 § skollagen ska eleverna ha inflytande över hur deras utbildning utformas. Omfattningen och utformningen av elevernas inflytande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Rektorn har, enligt avsnitt 2.8 i läroplanen, ett särskilt ansvar för att skolans arbetsformer utvecklas så att ett aktivt elevinflytande gynnas.

Tillsynen i Vikmanshyttans skola visar att eleverna genomgående har små möjligheter att utöva inflytande över undervisningen och över sitt eget lärande. Det finns dock exempel på när lärare och elever planerar utbildningen tillsammans. Elevenkäter och samtal med eleverna visar att de inte uppfattar att de har möjlighet att vara med och påverka sin utbildning. Elevinflytande är, enligt kvalitetsredovisningen, ett prioriterat arbete på skolan. Det finns ingen "röd tråd" för hur skolan ska arbeta för att i takt med elevernas stigande ålder och mognad utveckla deras ansvarstagande.

Skolinspektionen bedömer sammantaget att elevernas möjligheter att utöva inflytande över sin utbildning och sitt eget lärande behöver förbättras.

1.4.3 Eleverna ges kunskap om demokratins principer och utvecklar sin förmåga att arbeta i demokratiska former.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.4 De som arbetar i skolan samverkar inom och mellan verksamheterna för att stödja elevernas utveckling och lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.4.5 Utbildningen i förskoleklassen stimulerar varje barns utveckling och lärande och ligger till grund till fortsatt skolgång.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

1.5 Anpassning av verksamheten till elevernas behov

Bedömningspunkter

1.5.1 Skolans undervisning anpassas till varje elevs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m., Lpo 94, 1 Skolans värdegrund och uppdrag, framgår att undervisningen ska anpassas till varje elevs förutsättningar och behov. Vidare ska läraren, enligt avsnitt 2.2 i läroplanen, utgå från varje enskild individs behov, förutsättningar, erfarenheter och tänkande. Läraren ska också organisera och genomföra arbetet så att eleven utvecklas efter sina förutsättningar och samtidigt stimuleras att använda och utveckla hela sin förmåga.

I skolans kvalitetsredovisning anges i analysen av elevernas bristande kunskapsresultat att stödet är otillräckligt. Däremot saknas i stort sett en analys av huruvida undervisningen kan anpassas så att den bättre främjar elevernas kunskapsutveckling.

6 (11)

Tillsynen visar också att eleverna sällan ges tillfälle att utifrån egna behov pröva olika arbetssätt och arbetsformer. Med få undantag arbetar eleverna med samma uppgifter samtidigt, och de elever som snabbt klarar av vissa arbetsuppgifter tillåts inte alltid att gå vidare med annat material. Skolinspektionen bedömer att skolans arbete med att anpassa undervisningen till alla elevers förutsättningar och behov behöver förbättras.

1.5.2 Särskilt stöd ges till barn och elever som har svårigheter i skolarbetet.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 kap. 2 § och 4 kap. 1 § skollagen samt 5 kap. 1 § grundskoleförordningen ska hänsyn tas till elever i behov av särskilt stöd och sådant ska också ges till elever som har svårigheter i skolarbetet. I avsnitt 2.8 i läroplanen för det obligatoriska skolväsendet m.m. framgår att rektorn har ett särskilt ansvar för att undervisning och elevvårdsverksamhet utformas så att eleverna får det särskilda stöd och den hjälp de behöver för att nå målen för utbildningen.

I tillsynen framkommer att särskilt stöd ges elever som riskerar att inte nå målen i svenska, engelska och matematik. I andra ämnen ges inte detta. Enligt rektorn på Vikmanshyttans skola har skolan fokuserat på att särskilt stöd ska ges i ämnena svenska och matematik. Skolans organisation med små klasser, hög lärartäthet och speciallärare/specialpedagog ger förutsättningar att arbeta för att ge eleverna möjlighet att nå kunskapsmålen. Trots det finns inte en levande diskussion om hur det särskilda stödet ska ges för att alla elever ska ha möjlighet att nå kunskapsmålen.

Skolinspektionen bedömer att åtgärder behöver vidtas så att alla elever som är i behov av särskilt stöd får det, oavsett vilket ämne det gäller.

1.5.3 Vid behov av särskilda stödåtgärder utarbetas alltid åtgärdsprogram som uppfyller författningarnas krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Av 5 kap. 1 § grundskoleförordningen framgår att om det genom uppgifter från skolans personal, en elev, elevens vårdnadshavare eller på annat sätt framkommer att eleven kan ha behov av särskilda stödåtgärder, ska rektorn se till att behovet utreds. Om utredningen visar att eleven behöver särskilt stöd, ska rek-

torn se till att ett åtgärdsprogram utarbetas. Av programmet ska det framgå vilka behoven är, hur de ska tillgodoses samt hur åtgärderna ska följas upp och utvärderas. Eleven och elevens vårdnadshavare ska ges möjlighet att delta när åtgärdsprogrammet utarbetas.

Vikmanshyttans skola upprättar åtgärdsprogram för elever i behov av särskilt stöd, framför allt i svenska och matematik. Däremot upprättas inte åtgärdsprogram för elever som bedöms vara i behov av särskilda stödåtgärder i andra ämnen. Tillsynen visar att åtgärdsprogrammen saknar en tydlig beskrivning av vilka insatser skolan ska vidta och hur dessa syftar till att de nationella målen ska nås. Det behöver också tydligare framgå vilket eller vilka mål, relaterade till läroplanen och kursplanerna, som eleven inte når och hur föreslagna åtgärder ska följas upp och utvärderas.

Skolinspektionen bedömer att åtgärdsprogrammen behöver utvecklas så att de uppfyller styrdokumentens krav. Åtgärdsprogram ska också tas fram för samtliga elever som bedöms vara i behov av särskilt stöd. Se även Skolverkets Allmänna råd för arbete med åtgärdsprogram (SKOLFS 2008:25).

2 Normer och värden

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område skolans arbete för att påverka och stimulera eleverna att omfatta vårt samhälles gemensamma värderingar och låta dem komma till uttryck i vardaglig handling samt skolans arbete för att ge eleverna en trygg miljö.

2.1 Normer och värden i studiemiljö och samvaro

Bedömningspunkter

2.1.1 Skolan utgör en trygg miljö som är inriktad på lärande.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.2 Skolan och lärarna bedriver ett aktivt värdegrundsarbete.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

2.1.3 Skolan har upprättat en likabehandlingsplan i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering
Enligt 14 a kap. 8 § skollagen ska huvudmannen se till att det inom varje särskild verksamhet och varje år upprättas en plan mot kränkande behandling med en översikt över de åtgärder som behövs för att förebygga och förhindra kränkande behandling av barn och elever. Planen ska innehålla en redogörelse för vilka av dessa åtgärder som avses att påbörjas eller genomföras under det kommande året. En redogörelse för hur de planerade åtgärderna har genomförts ska tas in i efterföljande års plan. Enligt förordningen om barns och elevers deltagande i arbetet med planer mot diskriminering och kränkande behandling ska bl.a. en plan mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen upprättas, följas upp och ses över under medverkan av barnen eller eleverna vid den verksamhet för vilken planen gäller. Utformningen och omfattningen av barnens eller elevernas deltagande ska anpassas efter deras ålder och mognad. Skolan har upprättat en ny likabehandlingsplan, daterad april 2009. Innehållet i planen har inte fullt ut förankrats bland elever och föräldrar och det framgår inte heller att eleverna har medverkat i upprättandet av densamma. Det är också ottydligt till vem man ska vända sig om en vuxen kränker en elev. Det finns även en ottydlighet om hur dokumentation ska föras om en kränkning förekommer. Skolinspektionen bedömer att skolan behöver omarbeta sin plan så att den svarar mot författningarnas krav.

3 Ledning och kvalitetsarbete

Den regelbundna tillsynen granskar inom detta område rektors ansvarstagande för skolans målinriktning samt hur skolans kvalitetsarbete fungerar för att säkra och förbättra kvaliteten i utbildningen. Tillsynen behandlar också tillgång till utbildning samt resurser i form av personal liksom hur rektorn följer bestämmelserna för skolan.

3.1 Tillgång till likvärdig utbildning

Bedömningspunkter

3.1.1 Varje elev erbjuds det garanterade antalet undervisningstimmar.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.2 Skolan erbjuder eleverna språkval, elevens val samt modersmålsundervisning i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.1.3 Skolan anordnar undervisning i svenska som andraspråk i enlighet med författningarna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
Ej relevant	

3.1.4 Utbildningen är avgiftsfri för alla elever med undantag av enstaka inslag som kan föranleda obetydlig kostnad för eleverna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2 Personalens utbildning

Bedömningspunkter

3.2.1 Skolans pedagogiska personal har utbildning för den undervisning de i huvudsak bedriver.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.2.2 Rektor har genom utbildning och erfarenhet förvärvat pedagogisk insikt

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3 Rektors ansvar

Bedömningspunkter

3.3.1 Rektorn håller sig förtrogen med det dagliga arbetet och tar som pedagogisk ledare det övergripande ansvaret för att verksamheten inriktas på att nå de nationella målen.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.3.2 Rektorn fattar beslut enligt bestämmelserna.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

10 (11)

3.3.3 Lagen om registerkontroll av personal inom förskoleverksamhet, skola och skolbarnsomsorg iakttas.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
X	

3.4 Kvalitetsarbete

Bedömningspunkter

3.4.1 Skolan bedriver ett systematiskt kvalitetsarbete, det vill säga planerar, följer upp och utvärderar sin verksamhet samt tar tillvara resultaten och omsätter dessa i åtgärder, för att förbättra målnärheten.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 2 kap. 2 § skollagen har rektorn ansvar för att skolans verksamhet utvecklas så att den svarar mot nationella mål och riktlinjer. Vidare framgår av läroplanen (Lpo 94), 2.8 Rektors ansvar, att rektorn ansvarar för att skolans resultat följs upp och utvärderas i förhållande till de nationella målen. Detta kräver att resultaten följs upp och utvärderas och att nya metoder provas och utvecklas.

Vikmanshyttans skola saknar delvis ett kontinuerligt och systematiskt kvalitetsarbete som genomsyrar hela skolans verksamhet.

Utifrån de brister som tillsynen visar inom bland annat uppföljning och utvärdering av elevernas kunskapsresultat i samtliga ämnen, effekten av stödåtgärder, individanpassning, särskilt stöd etc, bedömer Skolinspektionen att skolan inte bedriver ett tillräckligt systematiskt kvalitetsarbete med inriktning mot de nationella målen. Åtgärder behöver därför vidtas.

3.4.2 Kvalitetsarbetet dokumenteras i en kvalitetsredovisning som uppfyller förordningens krav.

Styrdokumentens mål och krav uppfylls huvudsakligen	Åtgärder behövs
	X

Motivering

Enligt 1 och 3 §§ i förordningen om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m. ska skolan årligen upprätta en skriftlig kvalitetsredovisning som ett led i den kontinuerliga uppföljningen och utvärderingen av verksamheten. Kvalitets-

redovisningen ska främja skolans kvalitetsarbete och därigenom bidra till att förverkliga utbildningarnas nationella mål. Kvalitetsredovisningen syftar även till att ge information om verksamheten och dess måluppfyllelse. I kvalitetsredovisningen ska verksamhetens förutsättningar, arbetet i verksamheten och utbildningens måluppfyllelse redovisas.

I kvalitetsredovisningen ska uppföljning och utvärdering av planer mot kränkande behandling enligt 14 a kap. 8 § skollagen redovisas. Skolans, förskolans och fritidshemmets kvalitetsredovisning ska utarbetas under medverkan av lärare, övrig personal och elever. (3, 3 a och 4 §§ förordningen (1997:702) om kvalitetsredovisning inom skolväsendet m.m.). Stöd för hur kvalitetsredovisningar kan upprättas finns i Skolverkets Allmänna råd och kommentarer för kvalitetsredovisning.

Skolinspektionen har tagit del av Vikmanshyttans kvalitetsredovisning för år 2008. I denna ingår även skolans arbetsplan. Skolinspektionen konstaterar att dokumentet sammantaget behandlar områden som bl. a. mål, vidtagna åtgärder, resultat samt åtgärder för ökad måluppfyllelse inför nästkommande år. De analyser som redovisas är dock begränsade. En redovisning av skolans uppföljning och utvärdering av skolans plan mot kränkande behandling saknas. Elever har inte medverkat i framtagandet av kvalitetsredovisningen och föräldrar har inte givits tillfälle att medverka. Slutligen konstaterar Skolinspektionen att dokumentet är otydligt i vilka delar som utgör kvalitetsredovisning respektive arbetsplan.

Skolinspektionens sammantagna bedömning är att kvalitetsredovisningen inte motsvarar författningarnas krav och därför behöver åtgärdas.

Stockholm den 12 november 2009

Christina Sjöberg

Lotta Hedén